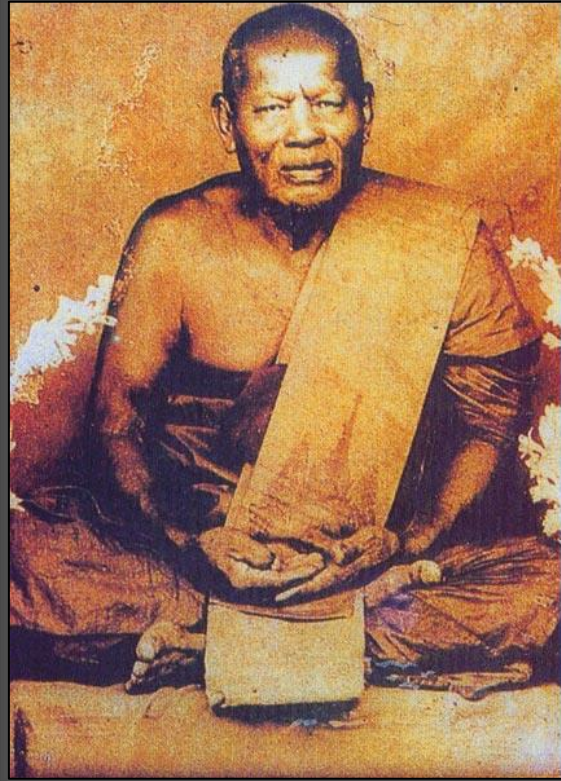

ประวัติหลวงพ่อปาน อัครปญฺโญ

วัดมงคลโคธาวาส (วัดบางเหี้ย)

หลวงพ่อปานเป็นชาวบางบ่อ ท่านเกิดที่ คลองนางโหง ตำบลบางเหี้ย (ตำบลคลองด่านในปัจจุบัน) จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๘ ตาเป็นคนจีนชื่อ เขียว ยายเป็นคนไทยชื่อ ปิ่น บิดามีเชื้อจีน ชื่อ "ปลื้ม" มารดาเป็นคนไทย เป็นลูกสาวคนโตของยายปิ่น ชื่อ "ตาล" อาชีพทำป่าจาก ครอบครัวยุคของท่านอยู่ที่หมู่บ้านโคกเศรษฐี มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๕ คน ท่านเป็นบุตรคนที่ ๓

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ตราพระราชบัญญัตินามสกุลขึ้นใช้ ลูกหลานของหลวงพ่อปาน ได้ใช้ชื่อของบรรพบุรุษมาตั้งเป็นนามสกุลว่า "หนูเทพย์" เมื่อตอนเป็นเด็ก บิดามารดาได้นำไปฝากไว้กับท่านเจ้าคุณศรีศากยมุนี เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม (วัดแจ้ง) เพื่อให้เรียนหนังสือไทย ต่อมาไม่นานเจ้าคุณได้ให้บรรพชาเป็นสามเณร ต่อมาท่านได้สึกจากเณร มาช่วยพ่อแม่ ประกอบอาชีพทำจาก และตัดฟืนไปขายเป็นอาชีพประจำ ท่านเป็นผู้มีนิสัยอดทนหนักเอาเบาสู้ ทำให้พ่อแม่เบาใจมาก

เมื่อยังเยาว์ ท่านได้ใช้ชีวิตแบบชาวชนบทคนธรรมดา ครั้นเมื่อเติบโตสู่วัยหนุ่ม เริ่มมีจิตปฏิบัติผูกพันในเพศตรงข้ามตามวิสัยปุถุชน วันหนึ่งท่านได้ตัดสินใจไปบ้านสาวคนรัก แต่พอล้างเท้าก้าวขึ้นบันได เกิดอัศจรรย์ขึ้นบันไดไม้ตะเคียนอันแข็งแรงพลันหลุดออกจากกัน ทำให้ท่านพลัดตกจากบันได ท่านจึงคิดว่า เป็นลางสังหรณ์บอกถึงการสิ้นวาทะสนทนาในโลกเสียแล้ว เมื่อกลับถึงบ้านจึงครุ่นคิดตัดสินใจอยู่หลายวัน ผลที่สุดจึงตัดสินใจออกบวช

เมื่ออายุครบบวชจึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดอรุณราชวรารามนั่นเอง โดยมีท่านเจ้าคุณศรีศากยมุนี เป็นพระอุปัชฌาย์ (บางแหล่งข้อมูลว่า นามฉายาของท่านคือ อคฺคปณฺโณ) ท่านศึกษาด้านวิปัสสนากรรมฐานรวมถึงไสยศาสตร์ ท่านได้รับการถ่ายทอดจากคณาจารย์หลายองค์จนเชี่ยวชาญ ภายหลังได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดบางเหี้ยนอก ปัจจุบัน เรียกว่าวัดมงคลโคธาวาส โดยมีพระที่เป็นสหายสนิทตามมาด้วยองค์หนึ่งชื่อ หลวงพ่อเรือน หลังออกพรรษาท่านและพระเรือนเริ่มออกธุดงค์ไปสถานที่ต่างๆ หลวงพ่อปาน และหลวงพ่อเรือนได้ตัดสินใจจนถึง "วัดอ่างศิลา" อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และได้ฝากตัวเป็นสานุศิษย์ของ "หลวงพ่อแดง" เจ้าอาวาสวัดอ่างศิลา โดยศึกษาด้านวิปัสสนาธุระ ไสยเวทย์มนต์ต่าง ๆ จนเชี่ยวชาญ และ สร้างชื่อเสียงให้หลวงพ่อปานเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะ " เขี้ยวเสือโคร่ง ซึ่งแกะเป็นรูปเสือนั่ง " เมื่อมีความเชี่ยวชาญแล้วจึงได้อำลาพระอาจารย์ "หลวงพ่อแดง" มาพำนักอยู่ที่วัดบ้านเกิดตนเองพร้อมด้วยพระอาจารย์เรือนเพื่อนสหาย ณ วัดบางเหี้ยน และดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสโดยมีหลวงพ่อเรือนเป็นรองเจ้าอาวาส ซึ่งทั้งสองรูปได้ปกครองพระลูกวัดทั้งด้านการศึกษาและการปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดมาตลอด

จนกระทั่งในปี พ.ศ.๒๔๕๒ ประตูนํ้าที่กั้นแม่น้ำบางเหี้ย หรือประตูนํ้าชลหารพิจิตรในปัจจุบัน ได้เกิดรั่วไม่สามารถปิดกั้นนํ้าให้อยู่ได้ไม่ว่าช่างจะซ่อมอย่างไร จนกระทั่งข้าราชการในท้องถิ่นได้นำความขึ้นกราบทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ให้ทรงทราบเพื่อขอพืงพระบารมีพระองค์ท่าน ระหว่างที่ประทับอยู่ที่ประตูนํ้าบางเหี้ยเป็นเวลา ๓ วันนั้น พระองค์ได้รับสั่งให้นมณฑลวงพ่อบานเข้าเฝ้าฯ เพื่อไต่ถามเรื่องต่างๆ โดยขณะที่หลวงพ่อบานเดินทางเข้าเฝ้าฯ นั้นได้ให้เด็กชายป๊อด ถือพานใส่เชี้ยวเสือที่แกะเป็นรูปเสือไปด้วยซึ่งสมัยนั้นแกะจากเชี้ยวเสือจริงๆ เมื่อไปถึงที่ประทับ หลวงพ่อได้เรียกเอาพานใส่เชี้ยวเสือจากเด็กชายป๊อดที่ถืออยู่ แต่พบว่าไม่มีเชี้ยวเสืออยู่ในพานแล้วโดยเด็กชายป๊อดบอกว่า เสือกระโดดลงนํ้าระหว่างทางจนหมดแล้ว หลังจากหลวงพ่อบานทราบ จึงได้ให้นำเอาดินเหนียวมาปั้นเป็นรูปหมู แล้วเสียบไม้แกว่งล่อเสือขึ้นมานํ้าต่อเบื้องพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ซึ่งประทับทอดพระเนตรอยู่ตลอด จนถึงกับตรัสกับหลวงพ่อบานว่า "พอแล้วหลวงตา"

สำหรับเชี้ยวเสือหลวงพ่อบานนั้นได้จัดทำด้วยช่างแกะถึง ๖ คน จึงมีรูปร่างไม่เหมือนกันมีทั้ง อ้าปาก หุบปาก โดยช่างทั้งหมดจะเอาแมวมาเป็นต้นแบบในการแกะ

พระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง เสด็จประพาส มณฑลปราจีน ได้เล่าถึงพระปณิธานไว้ว่า

“พระครูปานมาหาด้วย พระครูปานรูปนี้นิยมกันในทางวิปัสสนา และธุดงค์วัตร มีพระสงฆ์วัดต่างๆ ไปธุดงค์ด้วยสองร้อยสามร้อย แรกลงไปประชุมที่วัดบางเหี้ย มีสัปบุรุษที่ศรัทธาเลื่อมใสช่วยกันเลี้ยง กินน้ำจืดที่มีไว้เกือบจะหมดแล้วก็ออกเดินทาง ทางที่เดินนั้นลงไปบางปลาสร้อย แล้วจึงเวียนกลับขึ้นไปปราจีนนครนายก ไปพระบาท แล้วเดินลงมาทางสระบุรี ถ้ามาตามทางรถไฟ แต่ไม่ขึ้นรถไฟ เว้นแต่พระที่เมื่อยล้าเจ็บไข้ ผ่านกรุงเทพฯ กลับลงไปบางเหี้ย ออกเดินทางอยู่ในแรมเดือนยี่ กลับไปวัดอยู่ในราวเดือนห้าเดือนหก ประพฤติเป็นอาจิณวัตรเช่นนี้มา ๔๐ ปีแล้ว

คุณวิเศษที่คนเลื่อมใสคือ ให้ลงตะกรุด ด้ายผูกข้อมือ รดน้ำมนต์ ที่นิยมกันมากคือ เชี่ยวเสื่อเกาะเป็นรูปเสื่อ เล็กบ้าง ใหญ่บ้าง ฝ่มือหยาบๆ ชาวที่รำลือกันว่า เสื่อนั้นเวลาจะปลุกเสก ต้องใช้หมู ปลุกเสกเป่าไปข้อใด เสื่อนั้นกระโดดลงไปในเนื้อหมูได้ ตัวพระครูเองเห็นจะได้ความลำบาก เหน็ดเหนื่อยในการที่ใครๆ กวนให้ลงโน่นลงนี่ เขาว่าบางทีก็หนีไปอยู่ในป่าช้า ที่พระบาทฯ (สระบุรี) ก็หนีไปอยู่บนเขาโพธิ์ลังกา คนก็ยังตามไปกวนไม่เป็นอันหลับอันนอน แต่บริวารเห็นจะได้ผลประโยชน์ ในการทำอะไรๆ ขาย เวลาแย่งชิงก็ขึ้นไปถึง ๓ บาท ว่า ๖ บาทก็มี ได้รูปเสื่อนั้นแล้วจึงไปให้พระครูปลุกเสก สังเกตดูอุธยาสัยเป็นคนแก้ไขดีมีกิริยาเรียบร้อย อายุ ๗๐ แล้วยังไม่แก่มาก รูปร่างลำสันใหญ่โต เป็นคนพูดน้อย มีคนมาช่วยพูด”

จะเห็นว่า ในพระราชนิพนธ์เสด็จประพาสเมืองปราจีน ได้เล่าถึง พระปาน อย่างละเอียด สิ่งสำคัญยิ่งก็คือ เครื่องรางเขี้ยวเสือที่ทำเป็นรูปเสือ ในขณะที่ท่านมีชีวิตอยู่ ราคาเช่าตัวละ ๑ บาทบ้าง ๓ บาทบ้าง ๖ บาทบ้าง ซึ่งเป็นราคาที่สูงมากในสมัยนั้น

ต่อมาท่านได้ไปเรียนวิปัสสนากับพระอาจารย์ที่วัดสมณะ จังหวัดชลบุรีด้วย

หลวงพ่อบาน เป็นพระภิกษุที่ปฏิบัติธรรมวินัยเคร่งครัด กิจของสงฆ์หลวงพ่อบานปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน อีกประการหนึ่งคือนำพระสงฆ์ออกบิณฑบาตทุก ๆ เช้า นอกจากเจ็บป่วยไป ไม่แล้วท่านปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน อีกประการหนึ่ง คือนำพระสงฆ์สวดมนต์เข้าเฝ้าที่หอสวดมนต์เป็นประจำทุกวัน และสวดมนต์เป็นคัมภีร์หรือผูกเป็นเล่มเป็นวันๆ ไป กระทั่งสวดปาฏิโมกข์ เหตุดังนี้ในสมัยนั้น พระลูกวัดของท่านจึงสวดมนต์เก่งมาก

ด้านสาธารณประโยชน์ หลวงพ่อบานเป็นผู้นำในการสร้างถนนจากคลองด่านไปบางเพรียง ถนนจากวัดมงคลโคธาวาสไปวัดสว่างอารมณ์ ถนนจากวัดมงคลโคธาวาสจรดคลองนางหงษ์ ถนนแต่ละสายปัจจุบันได้พัฒนาเป็นถนนถาวรและใช้สัญจร ไปมาจนถึงทุกวันนี้

ด้านความศักดิ์สิทธิ์อิทธิฤทธิ์ของหลวงพ่อนั้น เป็นที่เลื่องลือกันทั่วไป เป็นพระอาจารย์ ที่มีญาณแก่กล้า ชื่อเสียงโด่งดังในสมัยรัชกาลที่ ๕ เครื่องรางของขลัง ของท่านเป็นที่เลื่อมใสศรัทธามากและสืบเสาะหากันจนทุกวันนี้ ท่านคร่ำเคร่งทางวิปัสสนามากและรุดงค์อยู่เสมอ ด้วยคุณความดีและคุณธรรมอันสูงส่งของ

หลวงพ่อก็ได้ประกอบขึ้นไว้ แต่ครั้งท่านยังมีชีวิตอยู่ ราษฎรในตำบลใกล้เคียง กระทั่งต่างอำเภอและต่างจังหวัดพากันเคารพนับถือและรำลึกถึงหลวงพ่อย่างไม่เสื่อมคลาย

ก่อนที่หลวงพ่อปานจะมรณภาพนั้น ประชาชนที่มีความเคารพบูชาหลวงพ่ ได้พร้อมใจกันหล่อรูปท่านขึ้นมาองค์หนึ่ง ขนาดเท่าองค์จริง เพื่อไว้เป็นที่เคารพบูชา เพราะหลวงพ่ไม่ค่อยได้อยู่วัด ท่านมักจะเดินธุดงค์ไปในที่ต่างๆ เป็นประจำ จะได้กราบรูปหล่อแทนตัวท่าน แต่เมื่อหล่อรูปแล้วท่านก็ไม่ค่อยจะเข้าวัด ท่านมักจะปลีกตัวไปจำวัดที่พระปฐมเป็นประจำ การที่ท่านไม่ยอมเข้าวัดของท่านนั้น อาจเป็นเพราะท่านรู้ล่วงหน้าว่าถึงคราวจะหมดอายุขัยแล้ว ท่านจึงต้องการความสงบในการพิจารณาธรรม แต่ท่านก็ไม่ได้บอกกับใครๆ เมื่อญาติโยมอ้อนวอนมากๆ เข้า ท่านก็บ้ายเบี่ยงไปว่า “เข้าไปไม่ได้ อ้ายดำมันอยู่ ขึ้นเข้าไป อ้ายดำมันจะเอาตาย” คำว่า “อ้ายดำ” หมายถึงรูปหล่อของท่านนั่นเอง ปัจจุบันนี้รูปหล่อของท่านก็ยังประดิษฐานอยู่ที่วัดมงคลโคธาวาส (วัดคลองด่าน หรือวัดบางเหี้ย) คืออยู่ที่กุฏิของหลวงพ่ซึ่งได้จัดสร้างขึ้นใหม่ และปรากฏความศักดิ์สิทธิ์มากมาย น้ำมนต์ที่หน้ารูปหล่อของท่านก็มีคนนำไปดื่ม และทองคำเปลวที่รูปหล่อก็มีคนนำไปปิดที่หน้าผาก เพื่อรักษาโรคได้ผลมาแล้วมากมาย

ด้านสมณศักดิ์ หลวงพ่อปาน ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น "พระครูพิพัฒน์นิโรธกิจ"

ท่านมรณภาพเมื่อ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๓ เวลา ๔ โมง ๔๕ นาฬิกา พระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันอาทิตย์
ที่ ๙ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๔

วัดบางเหี้ยมีชื่อเสียงโด่งดังตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีหลวงพ่อบาน เกจิอาจารย์ผู้เลื่องลือมาจำพรรษาและ
พัฒนาวัด นำความเจริญมาสู่ชุมชนบางบ่อในทุกวันนี้ เดิมชื่อ "วัดบางเหี้ยนอ" ตามชื่อตำบลบางเหี้ย
ก่อสร้างวัดขึ้นเมื่อพ.ศ.2300 กระทั่งทางการเปลี่ยนชื่อเป็นตำบลคลองด่าน จึงได้ถูกเปลี่ยนชื่อวัดให้เป็น
มงคลว่า วัดมงคลโคธาวาส แต่ประชาชนทั่วไปยังติดเรียกขานกันว่า วัดหลวงพ่อบาน อยู่นั่นเอง
พุทธศาสนิกชนผู้เลื่อมใสจะเดินทางมาสักการะรูปหล่อหลวงพ่อบาน ซึ่งประดิษฐานอยู่ภายในกุฏิ โดยผู้มี
ศรัทธาได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์สร้างรูปหล่อขึ้นเสียก่อนที่จะท่านจะมรณภาพเพื่อกราบไหว้บูชาสืบไป และ
สร้างประเพณีใหม่ในวันขึ้น 5-7 ค่ำเดือน 12 มีงานอัญเชิญรูปหล่อหลวงพ่อบานให้ประชาชนจากทั่วทุกหัว
ระแหงเดินทางมาปิดทองและสักการะหลวงพ่อบานกัน ณ ที่ว่าการอำเภอบางบ่อเป็นประจำทุกปี แสดงถึง
แรงศรัทธาที่มีต่อพระอาจารย์ดังผู้นี้มานับร้อยปี

ที่มา : ประตูลัทธิธรรม, www.dharma-gateway.com, ประวัติหลวงพ่อบาน.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, <https://thai.tourismthailand.org/>, วัดมงคลโคธาวาส.

Pantip. <https://pantip.com/>, วัดหลวงพ่อบาน.

amuletheritage.com